

Redactioneel

1 | Klein leed?

"Klein leed" was het onderwerp van het WAA-congres op 27 november 2013. Met klein leed wordt bedoeld op gezondheidsschade bij kinderen. Zowel in de geneeskunde als in de letselschadepraktijk kan men kinderen niet behandelen als kleine volwassenen. Kinderen hebben een eigen dynamiek en een aparte juridische status. Kinderchirurg Hugo Heij begon zijn lezing met de stelling: *"There is no such thing as minor surgery, there are only minor surgeons"*. Niet alleen Heij, maar ook de andere sprekers die actief zijn in de gezondheidszorg, hebben duidelijk gemaakt dat de geneeskundige behandeling van kinderen een vak apart is. De artikelen die zij hebben geschreven naar aanleiding van hun interessante lezingen vindt u terug in deze aflevering van Letsel & Schade.

Ook de juridisch aspecten van gezondheidsschade kwamen aan de orde. Hoogleraar gezondheidsrecht Aart Hendriks schetste ons de positie van de arts indien er leed en schade is toegebracht bij een medisch behandeling; wat mag de dokter (niet) doen? Zijn zeer lezenswaardige artikel naar aanleiding van zijn lezing vindt u eveneens terug in deze aflevering.

Kinderarts-intensivist Piet Leroy en universitair docent gezondheidsrecht Rankie ten Hoopen leggen in het artikel *"Dwang bij medische behandeling van jonge patiënten"* uit dat dwang tot de dagelijkse kindergeneeskundige zorg hoort, maar dat deze praktijk op belangrijke ethische en juridische bezwaren stuit.

Rechter Jaap Sap belicht in zijn artikel de berekening van de letselschade van kinderen van verschillende kanten en concludeert onder meer dat een kind met letselschade gebaat is bij financiële zekerheid in de toekomst en niet bij discussies over het hypothetisch inkomen. De vaststelling van de hypothetische inkomensituatie bij een kind heeft (nog) veel meer dan bij volwassenen een hoog speculatief karakter. Vaak speelt dan het beroep van de ouders en de maatschappelijke status een belangrijke rol. Ofwel: het kind van een artsenechtpaar zal ook wel een goed belegde boterham verdienen, terwijl een kind

van een echtpaar dat in de schoonmaakbranche werkt veel minder zal verdienen. Is dat rechtvaardig? Een jongen die met de hakken over sloot de Mavo haalt kan immers desalniettemin een succesvolle en goed verdienende cabaretier worden (Youp van het Hek). En we kennen ook de voorbeelden van succesvolle ouders met verwerende kinderen die op de zakken van hun ouders teren, aldus Jaap Sap.

Tot welke discussibele uitkomsten de inschatting van de hypothetische inkomensituatie van kinderen kan leiden zien we terug in de uitspraak van de Rechtbank Den Haag van 23 juli 2013¹ waarbij de hypothetische inkomensituatie van een 10-jarig meisje met een Turkse achtergrond aan de orde kwam. Hoewel het meisje nog een heel leven voor zich heeft, dat (zonder ongeval) nog alle kanten op kon gaan, is de uitkomst van deze zaak dat er van wordt uitgegaan dat ze op 26-jarige leeftijd kinderen zou hebben gekregen, in verband met de geboorte van kinderen gedurende 10 jaar niet zou hebben gewerkt en vanaf haar 36^e jaar voor 20 uur per week zou hebben gewerkt. Heb je een allochtone achtergrond en ben je een meisje, dan kan dat dus grote gevolgen hebben voor de berekening van jouw toekomstschade.

Deze zaak heeft de gemoederen in Nederland ook recent nog behoorlijk bezig gehouden. Minister Asscher gaf in een interview op 7 maart jl. aan dat hij een uitspraak van bijvoorbeeld het College voor de Rechten van de Mens over deze zaak zou toeuichen.² Uit de discussie blijkt dat het inschatten van de hypothetische inkomensituatie van kinderen niet alleen een hoog speculatief gehalte heeft, maar dat ook een botsing met grondrechten en mensenrechten op de loer ligt.³ Alle reden dus, zoals Sap terecht betoogt, om de wijze waarop het verlies aan verdiencapaciteit voor kinderen wordt berekend kritisch tegen het licht te houden. Het is echter wel zaak dat het recht op volledige schadevergoeding daarbij geen geweld wordt aangedaan, want dat is niet alleen een grondbeginsel van ons eigen recht, maar ook een recht dat we terugvinden in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM).⁴

¹ ECLI:NL:RBDHA:2013:9276; L&S 2013/213 (afl. 3).

² <http://nos.nl/video/620258-asscher-waarom-zou-turks-meisje-minder-gaan-verdienen.html>: interview met minister Asscher op 7 maart 2014. Zie ook Algemeen Dagblad 19 maart 2014: "Familie Ezra vecht vonnis aan". De familie start volgens dit krantenbericht een bodemprocedure en gaat een klacht indienen bij het College voor de Rechten van de Mens.

³ Zie R.H. Hebly, *Gelijke monniken, (on)gelijke kappen?*, not onder Rechtbank Den Haag 23 juli 2013, L&S 2013/214, afl. 3, p. 56-59; J.C.J. Dute, *Een rechterlijk vooroordeel als feit van algemene bekendheid?* NJB 2013 - 88(37), 2610-2611.

⁴ J.F. Roth en J.L. van Schoonhoven, *Schade van jeugdigen*, Handboek Persoonenschade, p. 3045-22; A.F. Collignon-Smit Sibenga en S.V. Mewa, *Fundamentele rechten in de personenschadepraktijk*, L&S 2011/3 (afl. 1).

Dat een zo volledig mogelijke schadevergoeding belangrijk is, ook als het gaat om kinderen, blijkt uit de interviews van Lindenbergh met Tamara van Uitert, Aebele Dillema, Lars Ruröde, en Hanneke Kruidhof.⁵ Daar hebben ze vaak (beschamend) lang voor moeten vechten. Lindenbergh merkt naar aanleiding van de interviews op dat er een aanzienlijk verschil te signaleren valt tussen de eerst afgewikkelde zaak (van Aebele Dillema) en de laatste (Hanneke Kruidhof). In het geval van Aebele Dillema is de schade afgekocht voor een bedrag dat op geen enkele wijze dekkend is voor de schade die hij lijdt. Bij Hanneke Kruidhof zijn de reeds gevallen schadeposten afgewikkeld, maar de schade voor zover die onzekere toekomstige schadeposten betreft nog niet. Hier is duidelijk sprake van voortschrijdend inzicht in de letselschadepraktijk.⁶ Het is goed om de wijze waarop wij letselschade bij kinderen afwikkelen en geneeskundige behandelingen bij kinderen uitvoeren steeds kritisch te

gen het licht te blijven houden. Het WAA-congres leerde ons waarom.

Kenneth Watson en Rob Kottenhagen laten ons in hun artikel "*Patiëntveiligheid: ook voor het ongeboren kind?*" in deze aflevering zien dat ook ongeboren kinderen recht hebben op goede zorg en dat hun belang om veilig en gezond geboren te worden bescherming verdient. Vanuit dat perspectief is het niet vanzelfsprekend dat thuisbevalling in Nederland de standaard vormt en bevallen in het ziekenhuis (de tweede lijn) de uitzondering.

Eén van de ernstigste vormen van leed bij kinderen vormt seksueel misbruik. Dat is allerminst "klein leed". Deze ernstige vorm van leed komt later dit jaar in Letsel & Schade aan bod. De redactie bereidt een themanummer over seksueel misbruik voor.

John Roth

Raad van Advies

Dr. mr. J.W. Bins heeft wegens het bereikt hebben van de pensioengerechtigde leeftijd zijn lidmaatschap van de Raad van Advies neergelegd. Wij danken hem voor zijn erudiete bijdragen.

Mr. L.E.M. Charlier, advocaat te Amsterdam en gedurende meer dan tien jaar redacteur van ons blad, treedt toe tot de Raad van Advies. Wij verwelkomen haar van harte.

John Roth

⁵ S.D. Lindenbergh, Vier kinderen en hun lotgevallen in het aansprakelijkheidsrecht, NJB 2009 (2075), p. 2670-2682.

⁶ Voor de verjaring van vorderingen van minderjarigen en vorderingen van minderjarigen jegens hun wettelijke vertegenwoordiger die de belangen van de minderjarigen niet op behoorlijke wijze hebben waargenomen verwijs ik u naar J.H.M. ter Haar, De (on)redelijkheid van verjaringstermijnen voor minderjarigen in het kader van vermogensbeheer, WPNR 2010 (6853). Aan deze problematiek zal in Letsel & Schade later dit jaar nog aandacht worden besteed.